

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**

Delegatura w Lublinie
20-079 Lublin, ul. Dolna 3-go Maja 5
Tel. (0-81) 532-35-31, 532-54-48,
Fax (0-81) 532-08-26
E-mail: lublin@uokik.gov.pl

za p.o.
Lublin, dnia czerwca 2007 r.

RLU – 61 – 12/07/PZ

Decyzja RLU Nr 20/2007

I. Na podstawie art. 23c ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r. Nr 244 poz. 2080, z 2006 r. Nr 157 poz. 1119, Nr 170 poz.1217) w związku z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50 poz. 331), stosownie do art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18 poz. 172, z 2003 r. Nr 6 poz. 68), po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko Januszowi G., (...), prowadzącemu działalność gospodarczą pod nazwą „I.-A.”

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

uznaje się za naruszające zbiorowe interesy konsumentów praktyki Janusza G., (...), prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą „I.-A.”, polegające na bezprawnym działaniu poprzez stosowanie w „Regulaminie Świadczenia Usług Radia i Telewizji Kablowej przez firmę I.-A.. Janusz G. (...)” oraz we wzorcu „Umowy abonenckiej” następujących zapisów:

- 1) „Zmiana Oferty Usług Operatora nie powoduje konieczności zmiany Umowy Abonenckiej”,
- 2) „Zaleganie z wnoszeniem Opłaty przez Abonenta za okres dłuższy niż jeden miesiąc może spowodować odłączenie od Usługi Radia i Telewizji Kablowej. Ponowne przyłączenie nastąpi po uregulowaniu należności i zapłaceniu opłaty manipulacyjnej zgodnie z obowiązującą Ofertą Usług Operatora”,

stanowiących postanowienia wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, co stanowi naruszenie art. 23a ust. 1 i 2

ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów i **nakazuje się zaniechanie ich stosowania.**

II. Na podstawie art. 23c ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r. Nr 244 poz. 2080, z 2006 r. Nr 157 poz. 1119, Nr 170 poz.1217) w związku z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50 poz. 331), stosownie do art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18 poz. 172, z 2003 r. Nr 6 poz. 68)

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów: zobowiązuje się Janusza G., (...), prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą „I.-A.” do dokonania zmian w umowach o dostarczanie sygnału w sieci telewizji kablowej, zawartych z konsumentami przed dniem uprawomocnienia się niniejszej decyzji, w zakresie niezbędnym do usunięcia lub odpowiedniej zmiany treści postanowień, o których mowa w pkt I niniejszej decyzji, w terminie 3 (trzech) miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Uzasadnienie

W związku z prowadzonym badaniem działalności przedsiębiorców świadczących usługi dostarczania sygnału telewizyjnego Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: Prezes Urzędu albo organ antymonopolowy) przeprowadził postępowanie wyjaśniające w sprawie warunków umów o świadczenie usług telewizji kablowej, stosowanych przez przedsiębiorcę Janusza G., prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą „I.-A.” w E. Celem postępowania było wstępne ustalenie, czy nastąpiło naruszenie uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. W toku postępowania wyjaśniającego ustalono, iż stosowane przez Janusza G. w „Regulaminie Świadczenia Usług Radia i Telewizji Kablowej przez firmę I.-A. Janusz G. (...)” (dalej: Regulamin) zapisy § 4 pkt 15 i § 8 pkt 5 oraz we wzorcu „Umowy abonenckiej” (dalej: Umowa) zapisy § 6 pkt 1 i § 7 mogą być tożsame z postanowieniami wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego (dalej: Rejestr).

Mając na względzie powyższe, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: Prezes Urzędu albo organ antymonopolowy) wszczął z urzędu wobec Janusza G. postępowanie administracyjne o stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu

postępowania cywilnego, co mogło stanowić naruszenie art. 23a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów.

Jednocześnie w poczet dowodów w postępowaniu zaliczono informacje i dokumenty uzyskane w toku wymienionego wyżej postępowania wyjaśniającego (nr sprawy: RLU – 61 – 51/06/PZ) oraz materiały dostarczone przez Janusza G. w związku z wcześniej prowadzonym badaniem rynku (pismo przedsiębiorcy z dnia 4 kwietnia 2006 r. w sprawie: RLU – 442 – 3/06/JS).

W odpowiedzi na zarzuty przedstawione w postanowieniu o wszczęciu postępowania Janusz G. poinformował, iż treść kwestionowanych przez organ antymonopolowy zapisów uległa zmianie, stwierdzając jednocześnie, iż „zapisy zakwestionowane przez UOKiK mogłyby w przyszłości stanowić praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów”.

Organ antymonopolowy ustalił, co następuje:

Janusz G., zam. w E., prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą „I.-A.”, wpisaną pod nr 2354 do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Prezydenta Miasta E.

Przedmiotem działalności przedsiębiorcy jest m.in. udostępnianie sygnału w sieci telewizji kablowej. Zawierając umowy z indywidualnymi klientami Janusz G. posługuje się od dnia 23 sierpnia 2004 r. „Regulaminem Świadczenia Usług Radia i Telewizji Kablowej przez firmę I.-A. Janusz G. (...)” oraz wzorcem „Umowy abonenckiej”. Do dnia 15 lutego 2007 r. przedsiębiorca zawarł w oparciu o powyższe wzorce umowy z [*informacje niejawne*].

Wymienione wyżej wzorce umowy zawierają m.in. następujące zapisy:

- § 4 pkt 15 Regulaminu oraz § 6 pkt 1 Umowy: „Zmiana Oferty Usług Operatora nie powoduje konieczności zmiany Umowy Abonenckiej”;

- § 8 pkt 5 Regulaminu oraz § 7 Umowy: „Zaleganie z wnoszeniem Opłaty przez Abonenta za okres dłuższy niż jeden miesiąc może spowodować odłączenie od Usługi Radia i Telewizji Kablowej. Ponowne przyłączenie nastąpi po uregulowaniu należności i zapłaceniu opłaty manipulacyjnej zgodnie z obowiązującą Ofertą Usług Operatora”.

W rejestrze postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone zamieszczono m.in. następujące zapisy:

- nr 398 o treści: „Zmiana opłaty za doprowadzenie sygnału nie oznacza zmiany warunków umowy”

- nr 618 o treści: „W przypadku nie uiszczenia opłaty w terminie sygnał zostanie odłączony od gniazda. W przypadku wyrażenia przez użytkownika chęci z dalszego korzystania z sygnału, wykonawca dokona przyłączenia po zapłaceniu zaległości i dokonaniu jednorazowej opłaty za ponowne przyłączenie”.

W toku postępowania Janusz G. poinformował, iż treść zakwestionowanych przez organ antymonopolowy postanowień została zmieniona w następujący sposób:

- § 4 ust. 15 i 16 Regulaminu (oraz § 6 ust. 1 i 2 Umowy) otrzymał brzmienie: „15. Operator uprawniony jest do zmiany Oferty Usług. O każdej zmianie Operator informuje Abonentów na piśmie. Zmiana obowiązuje od pierwszego dnia miesiąca po upływie miesiąca, w którym upłynął termin do wypowiedzenia. Operator może nadto informować o zmianach na kanale

planszowym. 16. W razie braku akceptacji zmian Oferty Usług Operatora Abonentowi przysługuje prawo wypowiedzenia Umowy na piśmie pod rygorem nieważności, w terminie jednego miesiąca od dnia, w którym powziął wiadomość o zmianie, ze skutkiem rozwiązania Umowy na koniec miesiąca następującego po miesiącu złożenia wypowiedzenia. W razie wypowiedzenia umowy w tym trybie Operatorowi nie służy roszczenie odszkodowawcze.”;

- § 8 pkt 5 Regulaminu oraz § 7 Umowy zostały wykreślone.

Według oświadczenia przedsiębiorcy powyższe zmiany wprowadzono do treści Regulaminu i Umowy od dnia 15 lutego 2007 r.

Organ antymonopolowy zważył, co następuje:

Wszczynając wobec Janusza G. postępowanie administracyjne, organ antymonopolowy postawił przedsiębiorcy zarzuty naruszenia art. 23a ust. 1 i 2 ustawy antymonopolowej. Należy zauważyć, iż w dniu 21 kwietnia 2007 r. weszła w życie ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50 poz. 331). W myśl art. 131 ust. 1 tej ustawy, do postępowań wszczętych na podstawie ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów i niezakończonych do dnia wejścia w życie ustawy nowej, stosuje się przepisy dotychczasowe. Zastosowanie w niniejszej sprawie znajdują zatem przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (ustawy antymonopolowej) w starym brzmieniu.

Zgodnie z treścią art. 23a ust. 1 ustawy antymonopolowej przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działania przedsiębiorcy. Nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Art. 23a ust. 2 stanowi, że za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c.

W niniejszej sprawie postawione Januszowi G. zarzuty, aby mogły być skutecznie ocenione w ramach art. 23a ust. 1 i 2, muszą spełniać poniższe przesłanki:

1. być działaniem bezprawnym i polegać na stosowaniu w obrocie konsumenckim postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone,

2. godzić w zbiorowe interesy konsumentów.

Bezprawność tradycyjnie ujmowana jest jako sprzeczność z obowiązującym porządkiem prawnym. Pojęcie „porządek prawny” obejmuje nakazy i zakazy wynikające z normy prawnej, a także nakazy i zakazy wynikające z norm moralnych i obyczajowych określanych jako zasady współżycia społecznego.

W niniejszej sprawie działanie przedsiębiorcy, polegające na stosowaniu postanowień wzorców umów wpisanych do rejestru niedozwolonych postanowień umownych, należy uznać za bezprawne nie tylko ze względu na fakt zdefiniowania w art. 23a ust. 2 ustawy antymonopolowej określonej praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów. O bezprawności tegoż działania przesądza również rozszerzona skuteczność wyroku w sprawie o uznanie postanowień umownych za niedozwolone, co wynika z art. 479⁴³ k.p.c. W

momencie wpisania do rejestru zapisu uznanego przez sąd za niedozwolone postanowienie umowne, zapis ów staje się samodzielnie funkcjonującą zasadą, która została zakwestionowana. Ze względu na rozszerzoną skuteczność wyroku, klauzule spełniają funkcję podobną do przepisów prawa, zaś posługiwanie się nimi w kontaktach z konsumentami jest zakazane.

Wzorce umów stosowane przez przedsiębiorców w kontaktach z konsumentami podlegają szczególnej kontroli. Wzorzec umowy to doktrynalne określenie wszelkich jednostronnie przygotowanych z góry przed zawarciem umowy, gotowych klauzul umów w postaci warunków umów, ich wzorów, regulaminów itp. (*E. Łętowska*, Prawo umów konsumenckich, C.H. Beck 2002, s. 292). W systemie polskiego prawa cywilnego ustawodawca przewidział instytucję abstrakcyjnej kontroli wzorców umownych, realizowanej w drodze postępowania o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone. Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie (wyroki: z dnia 29 września 2005 r., sygn. akt: VI Aca 381/05; z dnia 16 listopada 2005 r., sygn. akt VI Aca 473/05), „celem postępowania w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone jest tzw. abstrakcyjna kontrola wzorców, dokonana w oderwaniu od konkretnej umowy, zaś wyrok uwzględniający powództwo przez uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone i zakazanie ich stosowania ma, zgodnie z art. 479⁴³ k.p.c., od chwili wpisania do odpowiedniego rejestru, skutek także wobec osób trzecich.(...) Wpisanie do rejestru wzorca umowy uznanego za niedozwolony wyłącza ponowne wytoczenie powództwa w tym przedmiocie, także przez osobę nie biorącą udziału w sprawie, w której wyrok wydano, zaś pozew obejmujący takie powództwo podlega odrzuceniu na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c.” – uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2003 r. III CZP 95/03 (OSNC 2005/2/25). Tak więc, dokonując oceny treści postanowień umownych wykorzystywanych przez przedsiębiorców we wzorcach umownych należy wykorzystywać reguły interpretacji wykształcone w nauce prawa i praktyce orzeczniczej. Stąd też, niedozwolone będą takie postanowienia umów, które mieszczą się w „hipotezie” klauzuli wpisanej do rejestru, której treść zostanie ustalona w oparciu o dokonaną jej wykładnię. Nie jest zatem konieczna dokładna, literalna identyczność klauzuli wpisanej do rejestru i klauzuli z nią porównywanej.

W niniejszej sprawie organ antymonopolowy zakwestionował dwa spośród zapisów zamieszczonych w wykorzystywanych przez Janusza G. Regulaminie oraz wzorcu Umowy, z uwagi na ich tożsamość z klauzulami wpisanymi do Rejestru.

W ocenie Prezesa Urzędu, zapis § 4 pkt 15 Regulaminu oraz § 6 pkt 1 Umowy o treści: „Zmiana Oferty Usług Operatora nie powoduje konieczności zmiany Umowy Abonenckiej”, jest tożsamy z zapisem wpisanym do rejestru pod nr 398 o treści: „Zmiana opłaty za doprowadzenie sygnału nie oznacza zmiany warunków umowy”, uznanym za niedozwolone postanowienie umowne wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 19 stycznia 2005 r., sygn. akt XVII Amc 2/04. Porównywane zapisy prowadzą do takiego samego skutku. Użyte przez przedsiębiorcę określenie „oferty usług operatora” należy rozumieć jako określony w umowie zakres świadczeń operatora oraz odpowiadające im świadczenie konsumenta w postaci obowiązku okresowego uiszczania opłaty abonamentowej w określonej

wysokości. Stanowią one *essentialia negotii* umowy zawieranej przez przedsiębiorcę z konsumentem. Niedopuszczalne jest zatem umowne zastrzeżenie, iż zmiana któregośkolwiek z tych przedmiotowo istotnych elementów stosunku umownego nie wymaga zmiany umowy.

Drugi z zakwestionowanych przez Prezesa Urzędu zapisów stosowanych przez Janusza G., § 8 pkt 5 Regulaminu oraz § 7 Umowy o treści: „Zaleganie z wnoszeniem Opłaty przez Abonenta za okres dłuższy niż jeden miesiąc może spowodować odłączenie od Usługi Radia i Telewizji Kablowej. Ponowne przyłączenie nastąpi po uregulowaniu należności i zapłaceniu opłaty manipulacyjnej zgodnie z obowiązującą Ofertą Usług Operatora”, jest tożsamy z zapisem wpisanym do Rejestru pod nr 618, uznanym uprzednio za niedozwolone postanowienie umowne wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 5 stycznia 2005 r., sygn. akt XVII Amc 122/03. Sąd uznał za niedozwolone postanowienie umowne o treści: „W przypadku nie uiszczenia opłaty w terminie sygnał zostanie odłączony od gniazda. W przypadku wyrażenia przez użytkownika chęci z dalszego korzystania z sygnału, wykonawca dokona przyłączenia po zapłaceniu zaległości i dokonaniu jednorazowej opłaty za ponowne przyłączenie”. Porównywane zapisy nie zachowują wprawdzie identycznego brzmienia, jednakże analiza ich treści prowadzi do wniosku, iż wywołują one identyczne skutki. Istotą tych klauzul jest zastrzeżenie dla operatora telewizji kablowej uprawnienia do zaprzestania dostarczania sygnału w sieci telewizji kablowej w razie nieuiszczenia przez konsumenta opłaty abonamentowej w określonym w umowie terminie, bez wcześniejszego uprzedzenia bądź wezwania do uregulowania należności. Jednocześnie obydwa porównywane zapisy uzależniają wznowienie świadczenia usług od wpłacenia przez konsumenta określonej sumy.

Uwzględniając powyższe należy uznać, iż kwestionowane zapisy Regulaminu i Umowy, stosowanych przez Janusza G., mieszczą się w „hipotezach” wymienionych klauzul wpisanych do Rejestru. Tym samym udowodniono, iż spełniona została przesłanka bezprawności działania przedsiębiorcy, polegającego na stosowaniu w obrocie konsumenckim postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone.

Druga z wymienionych wyżej przesłanek jest spełniona, gdy dane działanie przedsiębiorcy godzi w interesy konsumentów, jako zbiorowości, gdyż ustawa antymonopolowa chroni interesy nieograniczonej liczby konsumentów, których nie da się zidentyfikować. Z takim przypadkiem mamy do czynienia w niniejszej sprawie. Działanie Janusza G. godzi w interesy ogółu obecnie korzystających z jego usług konsumentów, ale także każdego potencjalnego konsumenta, który zdecyduje się zawrzeć z przedsiębiorcą umowę o dostarczanie sygnału w sieci telewizji kablowej. Naruszane przy tym interesy konsumentów nie mają jednostkowego charakteru, ale są wspólne dla z góry nieustalonej zbiorowości konsumentów. Należy zatem stwierdzić, iż spełniona została druga z przesłanek uznania działania Janusza G. za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

W związku ze spełnieniem obu przesłanek należało uznać, iż działanie Janusza G. stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów,

wymienioną w art. 23a ust. 1 i 2 ustawy antymonopolowej i nakazać zaniechanie jej stosowania.

W świetle powyższego należało orzec, jak w punkcie I sentencji.

W punkcie II sentencji niniejszej decyzji, działając na podstawie art. 23c ust. 2 ustawy antymonopolowej, Prezes Urzędu zobowiązał Janusza G. do dokonania zmian w umowach zawartych z konsumentami w oparciu o wzorzec umowy zawierający zapisy zakwestionowane w niniejszej decyzji, w zakresie niezbędnym do usunięcia lub odpowiedniej zmiany tychże zapisów. Zgodnie z treścią powołanego art. 23c ust. 2, w decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazującej zaniechanie jej stosowania, Prezes Urzędu może określić środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w celu zapewnienia wykonania nakazu, w szczególności zobowiązać przedsiębiorcę do złożenia jednokrotnego lub wielokrotnego oświadczenia o treści i w formie określonej w decyzji. Może również nakazać publikację decyzji w całości lub w części na koszt przedsiębiorcy.

Nałożony na Janusza G. w pkt II sentencji obowiązek zmierza w istocie do usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów i zapewni wykonanie nakazu zaniechania stosowania niedozwolonej praktyki. Za działanie w tym zakresie niewystarczające należy uznać wprowadzenie poprawek do Regulaminu i formularza Umowy, o czym zapewnił przedsiębiorca w toku postępowania. Modyfikacja wzorców, wykorzystywanych następnie do zawierania umów przyszłych, nie zmierza bezpośrednio do prawidłowego ukształtowania relacji z konsumentami w umowach uprzednio zawartych. Nie stanowi również zaniechania niedozwolonej praktyki, albowiem w umowach zawartych przed wprowadzaniem nowego wzorca zakazane postanowienia pozostają utrzymane w mocy. Usunięcie skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów wymagać będzie zatem odpowiedniej modyfikacji wszystkich umów obowiązujących w chwili uprawomocnienia się niniejszej decyzji, które zostały zawarte z wykorzystaniem wzorców zawierających zapisy zakwestionowane przez Prezesa Urzędu w niniejszej decyzji. Uwzględniając podaną przez Janusza G. liczbę tak zawartych umów organ antymonopolowy uznał, iż wystarczający do wykonania omawianego zobowiązania będzie okres trzech miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Mając powyższe na uwadze należało orzec, jak w punkcie II sentencji.

Od niniejszej decyzji, na podstawie art. 78 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c., przysługuje stronie odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura w Lublinie, w terminie dwóch tygodni od dnia doręczenia decyzji.

